

Podmíněné propuštění

Podmíněné propuštění je mimořádný zákonný institut a proto soud má možnost, a nikoli povinnost odsouzeného podmíněně propustit; neexistuje tedy ústavně zaručené právo na to, aby bylo vyhověno žádosti odsouzeného o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.

Obecné soudy nemohou svůj závěr o nedostatku prognózy vedení řádného života založit výhradně na předchozím jednání stěžovatele, které už nelze změnit. Ústavní soud nezpochybňuje, že i faktor trestní minulosti odsouzeného je relevantní. Trestní minulost odsouzeného však nelze hodnotit zcela mechanicky, tedy například sledovat jen počty minulých odsouzení či nevyužitých šancí podmíněného propuštění. Bez zasazení do kontextu kriminální minulosti a života odsouzeného totiž není samo o sobě určující pouze to, kolikrát byl odsouzený trestán, kolikrát byl ve výkonu trestu odnětí svobody či kolikrát se neosvědčil po podmíněném propuštění. Žádná z těchto skutečností totiž ještě nemůže sama o sobě zcela vyloučit možnost podmíněného propuštění, pokud odsouzený opravdově změnil svůj život.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp. zn. III.ÚS 2878/22 ze dne 29.11.2022)

Ústavní soud rozhodl ve věci ústavní stížnosti stěžovatele B. J., t. č. ve výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici Rapotice, zastoupeného Mgr. R.J., advokátem se sídlem B., směřující proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 6. 9. 2022, č. j. 8 To 258/2022-53, a usnesení Okresního soudu v Třebíči ze dne 30. 6. 2022, č. j. 3 PP 93/2022-45, za účasti Krajského soudu v Brně a Okresního soudu v Třebíči, jako účastníků řízení, tak, že usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 6. 9. 2022, č. j. 8 To 258/2022-53, a usnesením Okresního soudu v Třebíči ze dne 30. 6. 2022, č. j. 3 PP 93/2022-45, bylo porušeno právo stěžovatele na soudní ochranu zaručené čl. 36 odst. 1 a zákaz dvojího přičítání podle čl. 40 odst. 5 Listiny základní práv a svobod. Tato usnesení se proto ruší.

Z odůvodnění:

I. Vymezení věci a předchozí průběh řízení

1. Včas podanou ústavní stížností, která splňuje podmínky řízení dle zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu"), se stěžovatel domáhá zrušení v záhlaví označeného usnesení Krajského soudu v Brně (dále jen "krajský soud") a usnesení Okresního soudu v Třebíči (dále jen "okresní soud") s tvrzením, že jimi byla porušena jeho základní práva zaručená čl. 36 odst. 1 a čl. 40 odst. 5 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina").
2. Z ústavní stížnosti, připojených rozhodnutí a vyžádaného soudního spisu vyplývá, že v řízení, předcházejícímu podání nyní posuzované ústavní stížnosti, okresní soud napadeným usnesením podle § 88 odst. 1 písm. a) zákona č. [40/2009](#) Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "tr. zákoník"), za použití § 331 odst. 1 zákona č. [141/1961](#) Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen "tr. řád"), zamítl žádost stěžovatele o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Okresní soud seznal, že limitujícím faktorem pro vyhovění žádosti je trestní minulost stěžovatele, kdy vzhledem k jeho osobě nelze očekávat, že v budoucnu povede řádný život. Okresní soud poukázal na nevyužití benefitu podmíněného propuštění stěžovatelem z roku 2004, kdy byl stěžovatel následně 5x soudně trestán, a je tedy evidentní, že k

jeho nápravě nedošlo. Ani výchovné, ani alternativní tresty nevedly k nápravě stěžovatele; nadto s ohledem na počet záznamů v rejstříku trestů je stěžovatel osobou s výraznými sklony k nedodržování zákona a k páčání trestné činnosti. Je proto zapotřebí, aby trest vykonal, jelikož riziko v případě podmíněného propuštění je stále příliš vysoké. S odkazem na judikaturu Ústavního soudu okresní soud uvedl, že podmíněné propuštění je mimořádným benefitem, který dává soudu možnost a nikoliv povinnost odsouzeného z výkonu trestu propustit, neboť neexistuje základní právo na vyhovění takové žádosti odsouzeného. Okresní soud rovněž uvedl, že Ústavní soud ustáleně zdůrazňuje nutnost zohlednění trestní minulosti odsouzených.

3. Nyní rovněž napadeným usnesením krajského soudu byla stížnost stěžovatele proti usnesení okresního soudu podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. řádu zamítnuta, neboť ani krajský soud nepovažoval za splněnou podmínku prognózy řádného života. Dle krajského soudu nemůže s ohledem na osobu stěžovatele žádný reálně uvažující soudce dospět k závěru, že lze očekávat, že v budoucnu povede řádný život. U stěžovatele, který je recidivistou a trestné činnosti se dopouští vzdor tomu, že mu byly dávány opakovaně šance k nápravě ukládáním podmíněných či alternativních trestů, proto soud upřednostnil nutnost ochrany společnosti.

II. Argumentace stěžovatele

4. Stěžovatel předložil Ústavnímu soudu velmi stručnou ústavní stížnost, ve které se vyznamenal pouze na konstatování, že okresnímu soudu předešlel konkrétní důvody, které svědčí ve prospěch splnění třetí zákonné podmínky podmíněného propuštění, a dokládají stěžovatelův úmysl vést řádný život, okresní soud se jimi však vůbec nezabýval a naopak zohlednil pouze jeho trestní minulost. Současně namítá, že ačkoliv v navazující stížnosti žádal stížnostní soud, aby mu jasně a srozumitelně vysvětlil, jakým způsobem má jednat, aby prokázal polepšení a rovněž, že je možno od něj očekávat, že povede řádný život, takový návod mu krajský soud neposkytl a ani se nevyjádřil k námitce stěžovatele v tom smyslu, že je ve výkonu trestu odnětí svobody de facto teprve podruhé, když první odsouzení proběhlo před více než 20 lety. Stěžovatel připomenul, že jeho předchozí odsouzení již byla zahlazena a braly-li soudy při svém rozhodování zahlazená odsouzení v potaz, porušovaly tím § 106 trestního zákona.

III. Vyjádření k ústavní stížnosti

5. K výzvě Ústavního soudu Okresní soud v Třebíči uvedl, že stěžovatel pouze polemizuje se skutkovými zjištěními soudu. Zopakoval, že důvodem nevyhovění stěžovatelově žádosti je nenaplnění třetí zákonné podmínky pro podmíněné propuštění a dále plně odkázal na odůvodnění napadeného usnesení.

6. Krajský soud v Brně ve svém vyjádření pouze odkázal na odůvodnění napadeného usnesení.

7. Krajské státní zastupitelství v Brně a Okresní státní zastupitelství v Třebíči svého práva vyjádřit se k ústavní stížnosti nevyužila a konkludentně se tak postavení vedlejšího účastníka v řízení vzdala.

8. S ohledem na obsah vyjádření účastníků řízení je Ústavní soud nezasílal stěžovateli k případné replice, jelikož by to bylo zjevně neúčelné.

IV. Splnění podmínek řízení před Ústavním soudem

9. Ústavní soud posuzoval splnění procesních podmínek řízení a dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněným stěžovatelem, který byl účastníkem řízení, v němž byla vydána napadená rozhodnutí, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je rovněž právně zastoupen advokátem podle § 29 až § 31 zákona o Ústavním soudu. Ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu a contrario), neboť stěžovatel vyčerpal všechny procesní

prostředky k ochraně svých práv.

10. Ústavní soud dospěl vzhledem k obsahu ústavní stížnosti k závěru, že není nutné nařizovat ústní jednání, neboť od něho nelze očekávat další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

V. Vlastní hodnocení Ústavního soudu

11. Ústavní soud zvážil obsah ústavní stížnosti, napadeného rozhodnutí i průběh řízení, které mu předcházelo, a dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

12. Podmíněné propuštění upravené v § 88 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku stanoví tři kumulativní podmínky, při jejichž splnění soud odsouzeného podmíněně propustí na svobodu. První, objektivně lehce zjistitelnou podmínkou je, že odsouzený vykonal alespoň polovinu uloženého trestu; soudy přitom nesmí při splnění dalších podmínek vyžadovat výkon delšího trestu, byly-li ostatní podmínky naplněny. Druhá a třetí podmínka se vztahuje k osobě odsouzeného. Ten má prokázat polepšení v důsledku výkonu trestu odnětí svobody (druhá podmínka) a je na místě od něho očekávat, že v budoucnu povede řádný život nebo soud přijme záruku za dovršení nápravy odsouzeného (třetí podmínka). Ustanovení § 88 odst. 3 tr. zákoníku přidává k těmto třem základním (obligatorním) podmínkám tři další podmínky v případě osob odsouzených za zločin: zda odsouzený včas nastoupil do výkonu trestu, zda se pokusil odčinit následky svého činu a jak přistupoval k výkonu ochranného léčení, pokud je vykonával.

13. Ústavní soud se ve svých četných nálezech opakovaně vyjádřil v tom ohledu, že podmíněné propuštění je mimořádný zákonný institut [srov. např. náleze ze dne 15. 5. 2014, sp. zn. III. ÚS 4851/12 (N 97/73 SbNU 589), bod 7; náleze ze dne 5. 11. 2015, sp. zn. III. ÚS 599/14 (N 194/79 SbNU 207), bod 8; usnesení ze dne 7. 8. 2018, sp. zn. I. ÚS 2018/18; náleze ze dne 1. 12. 2005, sp. zn. II. ÚS 715/04 (N 219/39 SbNU 323)]; veškerá judikatura zdejšího soudu je dostupná z <http://nalus.usoud.cz>. Tato mimořádnost spočívá v tom, že soud má možnost, a nikoli povinnost odsouzeného podmíněně propustit; neexistuje tedy ústavně zaručené právo na to, aby bylo vyhověno žádosti odsouzeného o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. To ovšem neimplikuje, že by snad soudy měly možnost libovolného rozhodování či že by se na toto rozhodování nevztahovala povinnost rozhodovat předvídatelně a přesvědčivě. Český právní systém nezná automatické podmíněné propuštění, ale pouze jeho diskreční variantu; to však neznamená, že soud nemá povinnost odsouzeného podmíněně propustit, splnil-li odsouzený všechny zákonné podmínky, což bez dalšího vyplývá z požadavku právního státu.

14. Posouzení splnění zákonných podmínek je věcí soudcovské úvahy a je na obecných soudech, aby zkoumaly a posoudily, zda podmínky pro aplikaci tohoto institutu jsou dány a aby své úvahy v tomto směru přiměřeným způsobem odůvodnily. Ústavní soud zásadně respektuje takové nezávislé rozhodnutí obecných soudů; je povolán zasáhnout pouze v případě, vybočuje-li výklad obecných soudů ze zásad spravedlivého procesu [srov. náleze ze dne 5. 11. 2015, sp. zn. III. ÚS 599/14 (N 194/79 SbNU 207), náleze ze dne 15. 5. 2014, sp. zn. III. ÚS 4851/12 (N 97/73 SbNU 589), náleze ze dne 1. 12. 2005, sp. zn. II. ÚS 715/04 (N 219/39 SbNU 323), nebo náleze ze dne 3. 1. 2017, sp. zn. I. ÚS 2201/16].

15. Ústavní soud tak v minulosti přikročil k vydání kasačního nálezu například tehdy, pokud obecné soudy rozhodovaly o podmíněném propuštění na základě zcela nedostatečně zjištěného skutkového stavu věci a opíraly se toliko o informace z doby odsouzení stěžovatele [náleze ze dne 22. 3. 2001, sp. zn. III. ÚS 611/2000 (N 51/21 SbNU 439)], pokud své závěry řádně a přesvědčivě neodůvodnily, jestliže zákonnou podmínku prognózy vedení řádného života na svobodě posuzovaly pouze na základě minulého chování stěžovatele, respektive okolností vztahujících se k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu, čímž porušily zákaz dvojího přičítání v rozporu s čl. 40 odst. 5 Listiny, či

nerespektovaly při rozhodování o žádosti odsouzeného o podmíněné propuštění princip kontradiktornosti řízení a rovnosti zbraní dle čl. 38 odst. 2 Listiny [náleze ze dne 12. 5. 2011, sp. zn. III. ÚS 1735/10 (N 90/61 SbNU 405) a náleze ze dne 4. 10. 2016, sp. zn. II. ÚS 2503/16 (N 185/83 SbNU 37)]. Ačkoliv se Ústavní soud k neústavnosti takového postupu obecných soudů vyjadřuje dlouhodobě, konzistentně a opakovaně byl rovněž nucen přikročit ke zrušení rozhodnutí trpících popsány vadami, lze vyzkoušet, že některé z obecných soudů k právním závěrům zdejšího soudu k hodnocení plnění podmínek pro podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody dostatečně nepřihlížejí.

16. Ústavní soud při svém rozhodování vychází z pojetí trestu jako sankce, která pokud možno postihuje pachatele jen v nezbytné míře (§ 38 odst. 2 trestního zákoníku), tedy bylo-li dosud odpykanou částí trestu odnětí svobody již dosaženo nápravy pachatele a ochrany společnosti a další výkon tohoto trestu je proto nepotřebný a také neodůvodněný. I když soud při ukládání trestu přihlíží k možnosti nápravy pachatele, nelze vždy přesně předvídat, jak se u jednotlivých pachatelů projeví jeho účinek. Z chování odsouzeného a z jeho postoje k plnění povinností v době výkonu trestu odnětí svobody může být patrná taková změna, že k tomu, aby vedl řádný život, již není třeba dalšího výkonu tohoto trestu a že může být propuštěn na svobodu. Podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody je významným prostředkem k dovršení nápravy a resocializace odsouzeného a neznamená tedy ukončení tohoto procesu, ale pokračování působení na pachatele v jiných podmínkách (na svobodě) a jinými prostředky než vlastním výkonem nepodmíněného trestu odnětí svobody (srov. Šámal, P. a kol. Trestní zákoník: komentář. I, § 1-139. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1078). Možnost podmíněného propuštění má jednak motivovat odsouzeného k nápravě a poskytnout mu perspektivu v průběhu výkonu trestu, jednak - je-li toto nařízeno - umožňuje, spolu s doprovodnou postpenitenciární péčí, pozitivně usměrňovat přechod odsouzeného na svobodu a příznivě ovlivnit dovršení jeho nápravy a resocializace v normálních společenských podmínkách.

17. Podmínky podmíněného propuštění je přitom vždy třeba interpretovat tak, že nelze judikaturně zcela vyloučit možnost podmíněného propuštění pro jakkoli definovanou skupinu odsouzených, a to ani u chronických recidivistů či pachatelů velmi závažné kriminality, pokud zákonodárce obecně připustil možnost podmíněného propuštění u všech odsouzených. Každý případ je třeba hodnotit individuálně a rozhodnutí o podmíněném propuštění je nutné odůvodnit vzhledem k osobě konkrétního odsouzeného, neopomíjeje též jeho možný vývoj a nápravu v průběhu výkonu trestu odnětí svobody a další relevantní aktuální informace [srov. náleze ze dne 3. 1. 2017 sp. zn. I. ÚS 2201/16 (N 4/84 SbNU 69)].

18. Podstatou nyní posuzované ústavní stížnosti je nesouhlas stěžovatele s výkladem a aplikací třetí zákonné podmínky podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody podle § 88 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku, tj. podmínky očekávání vedení řádného života v budoucnu.

19. Určitý problém v aplikaci posuzovaného zákonného ustanovení spočívá ve značné neurčitosti pojmů užívaných zákonnou úpravou u jednotlivých podmínek a z toho vyplývající nevyjasněnosti konkrétních podmínek a kritérií pro podmíněné propuštění. Ústavní soud proto v nálezu sp. zn. II. ÚS 482/18 blíže rozpracoval kritéria, která by soudy měly zkoumat při posuzování naplnění podmínek pro podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Přitom podmínka prognózy řádného života je úzce svázána s podmínkou polepšení, neboť na ni navazuje. Očekávání vedení řádného života, respektive dovršení nápravy odsouzeného v budoucnu, je ze své podstaty předpokladem pravděpodobnostním, a proto není nezbytné požadovat jednoznačné přesvědčení soudce (bod 36 nálezu sp. zn. II. ÚS 482/18). Pojem "řádný život" je třeba chápat jako minimální rámec, tedy jako předpoklad nepáchání další trestné činnosti. Soudy při rozhodování o podmíněném propuštění primárně zkoumají, zda bude mít odsouzený po případném propuštění zajištěné zaměstnání (či jiný zdroj příjmů) a ubytování, zda udržoval kontakt s rodinou či jinými blízkými a jaká je jeho širší trestní minulost. Tyto okolnosti, vztahující se k materiálnímu a sociálnímu zázemí

odsouzeného, ovlivňují možnost reintegrace odsouzeného do společnosti (bod 40 nálezu sp. zn. II. ÚS 482/18).

20. Z předloženého soudního spisu Ústavní soud zjistil, že v žádosti o podmíněné propuštění uvedl stěžovatel ke splnění podmínky prognózy řádného života, že si pro případ propuštění z výkonu trestu sjednal zaměstnání, což doložil potvrzením potenciálního zaměstnavatele, a sdělil rovněž, kde bude mít zajištěno ubytování. Stěžovatel jako jednu z okolností, která by měla být vzata do úvahy, uvedl i narození dcery, což jej mělo změnit. Skutky, za které je nyní ve výkonu trestu, totiž spáchal před narozením dcery. S tou se snaží udržovat kontakt i v průběhu výkonu trestu, ale rád by byl s ní v tomto období jejího života. Dcera by měla být i jeho motivací k překonání období po návratu z výkonu trestu. Stěžovatel přiložil rovněž vyjádření své družky - matky dcery, která vzájemný vztah stěžovatele a dcery popisuje.

21. Okresní soud konstatoval, že stěžovatel kromě objektivně zjistitelné podmínky vykonání stanovené délky trestu naplnil i podmínku polepšení, avšak nenaplnil podmínku prognózy řádného života. Přitom však tento závěr - mimo uvedení obecných judikatorních závěrů - okresní soud odůvodnil pouze tak, že stěžovatel nevyužil benefitu podmíněného propuštění v roce 2004, kdy byl následně 5x soudně trestán, a že ani výchovné, ani alternativní tresty nevedly k nápravě stěžovatele, který je s ohledem na počet záznamů v rejstříku trestů osobou s výraznými sklony k nedodržování zákona a k páčání trestné činnosti. Obdobně krajský soud plně odkázal na odůvodnění okresního soudu, zopakoval trestní minulost stěžovatele a uvedl, že za těchto okolností "žádný reálně uvažující soudce s ohledem na osobu odsouzeného nemůže dospět k závěru, že u něj lze očekávat, že řádný život povede."

22. Z uvedeného tak vyplývá, že svůj závěr o nedostatku prognózy vedení řádného života založily obecné soudy výhradně na předchozím jednání stěžovatele, které už nelze změnit. Jedinými konkrétními okolnostmi, které podle napadeného usnesení okresní soud vzal do úvahy (a krajský soud jeho závěry plně převzal), jsou předchozí trestní minulost stěžovatele a jeho opakovaná selhání, aniž by se komplexně vypořádal i s jinými okolnostmi, které zde mohou případně rovněž hrát určitou roli.

23. Z rozhodovací praxe Ústavního soudu přitom vyplývá požadavek, aby o žádosti odsouzeného o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody soudy rozhodovaly vždy na základě dostatečně zjištěného skutkového stavu, tedy komplexních informací o odsouzeném vztahujících se nejen k jeho minulosti, ale také k aktuálnímu stavu nápravy. Je nutné přihlídnout zejména ke konkrétní situaci stěžovatele či aktuálním podmínkám jeho návratu na svobodu (viz shora zmíněný příslib zaměstnání, možnost ubytování), jeho rodinným poměrům - například narození dcery, vztahu s ní, a také k časovému aspektu (vliv délky pobytu ve výkonu trestu na stěžovatele).

24. Ústavní soud nezpochybnuje, že i faktor trestní minulosti odsouzeného je rovněž relevantní. Jak Ústavní soud vysvětlil v již uvedeném nálezu sp. zn. I. ÚS 2201/16 (bod 32), trestní minulost odsouzeného obecně představuje důležité hledisko při posuzování splnění podmínek podmíněného propuštění, nicméně dle nálezu sp. zn. II. ÚS 482/18 ani trestní minulost odsouzeného nelze hodnotit zcela mechanicky, tedy například sledovat jen počty minulých odsouzení či nevyužitých šancí podmíněného propuštění. Bez zasazení do kontextu kriminální minulosti a života odsouzeného totiž není samo o sobě určující pouze to, kolikrát byl odsouzený trestán, kolikrát byl ve výkonu trestu odnětí svobody či kolikrát se neosvědčil po podmíněném propuštění. Žádná z těchto skutečností totiž ještě nemůže sama o sobě zcela vyloučit možnost podmíněného propuštění, pokud odsouzený opravdově změnil svůj život. Kritika opačné, nepřijatelně zjednodušující a mechanické praxe ostatně zaznívá i v odborné literatuře: "Soudy a státní zástupci ale velice často předjímají, že spáchaná trestná činnost v minulosti vede automaticky k nejisté prognóze vedení řádného života. A jedinou oporou pro jejich názor je právě ona v minulosti páchaná trestná činnost. Opomíjí pak vše ostatní, co

odsouzený předkládá. Jeho další život, průběh výkonu trestu, hodnocení věznice, absolvované programy, spolupráci s třetími stranami včetně [Probační a mediální služby ČR] nebo připojení se ředitele věznice. Často nechávají bez povšimnutí i vlastní iniciativu odsouzeného a vše, čím si prošel on sám, a jak se na další život připravil. Takto nastavené podmíněné propuštění svoji funkci jistě neplní" (srovnej Schneedörfler, P. Tři podmínky - poznámky k institutu podmíněného propuštění. Státní zastupitelství. 2018, 2, str. 35).

25. Stejně tak nyní, kdy se okresní soud zaměřil výhradně na trestní minulost stěžovatele, je otázkou, zda tak neučinil pouze mechanicky, ale vzal při hodnocení využití benefitu podmíněného propuštění do úvahy například i dobu uplynulou mezi předchozím podmíněným propuštěním a následnou trestnou činností, časový rozestup mezi prvním (zahlazeným) a nynějším druhým odsouzením k nepodmíněnému trestu odnětí svobody a další případné relevantní faktory.

26. Ústavní soud rovněž opakovaně připomíná, že podstata odůvodnění soudního rozhodnutí v případě zamítnutí žádosti o podmíněné propuštění je v tom, že odsouzenému má být rovněž jasně a srozumitelně vysvětleno (aniž by toto vysvětlení muselo být rozsáhlé), jakým konkrétním způsobem má jednat, aby prokázal polepšení a aby od něj bylo možno očekávat, že povede řádný život, tak, aby měl vyšší šance při dalším projednání své žádosti o podmíněné propuštění. Každé zamítavé usnesení by tedy mělo obsahovat alespoň krátký "návod" pro odsouzeného, jaké konkrétní změny se od něj očekávají. Teprve uvedením konkrétních důvodů, proč žádosti odsouzeného nebylo vyhověno, a to důvodů, které odsouzený mohl a může v průběhu výkonu trestu odnětí svobody ovlivnit, jej soudy mohou vést a motivovat k potřebné změně chování (viz nález sp. zn. III. ÚS 1711/21 ze dne 31. 8. 2021).

27. V napadených usneseních, a to přestože šlo o rozhodování o již třetí žádosti stěžovatele o podmíněné propuštění, ovšem stěžovatel žádnou takovou informaci nedostal. Na tento nedostatek stěžovatel, spolu s uvedením okolností, kterými odůvodnil splnění podmínky prognózy řádného života, upozornil i ve stížnosti směřované krajskému soudu, stížnost přitom doplnil i o citaci příslušné judikatury Ústavního soudu. Krajský soud však uvedené námitky vůbec nevyřadil.

28. Argumentace okresního soudu a následně i krajského soudu k závěru o nenaplnění podmínky očekávání vedení řádného života v budoucnu je tedy pouze obecná a odůvodnění napadených rozhodnutí je nedostačující. Požadavek řádného odůvodnění soudního rozhodnutí je přitom považován za jeden ze základních atributů spravedlivého procesu a slouží zejména k omezení či vyloučení libovůle [nález ze dne 20. 6. 1995 sp. zn. III. ÚS 84/94 (N 34/3 SbNU 257)] a k seznámení účastníků řízení s důvody, na kterých soud založil své rozhodnutí, a tedy zvýšení přesvědčivosti rozhodnutí [nález ze dne 13. 8. 2018 sp. zn. I. ÚS 3755/17 (N 135/90 SbNU 227)]. Potřeba náležitého odůvodnění soudního rozhodnutí je dále úzce spojena i s principy právní jistoty a předvídatelnosti práva; pouze kvalitně odůvodňovaná rozhodnutí totiž omezují prostor pro případnou svévoli a zajišťují i podobné posuzování obdobných případů [nález ze dne 13. 12. 2016 sp. zn. II. ÚS 1189/15 (N 240/83 SbNU 739)].

29. Lze proto uzavřít, že Ústavní soud sice akceptuje, že předchozí trestní minulost je relevantním faktorem pro posouzení prognózy budoucího života odsouzeného, nemůže však být faktorem jediným, jako tomu bylo v nyní rozhodované věci a nemůže navždy zamezit možnosti podmíněného propuštění, neboť nikdy nelze vyloučit potenciální možnost, že se odsouzený změní, napraví, polepší a do budoucna od něj bude možno očekávat vedení řádného života (srov. cit. nález sp. zn. II. ÚS 482/18). Okresní ani krajský soud v posuzované věci nezohlednily ustálenou judikaturu Ústavního soudu o smyslu a účelu aplikovaného institutu podmíněného propuštění, nepřihlédly ani k faktorům, které je třeba při posuzování žádostí o podmíněné propuštění hodnotit, a zejména nezohlednily judikaturu o zákazu dvojího přičítání (z poslední doby viz nález ze dne 14. 9. 2021, sp. zn. III. ÚS 1873/21, nález ze dne 15. 2. 2022, sp. zn. IV. ÚS 2393/21, nález ze dne 20. 9. 2022, sp. zn. IV. ÚS

1377/22).

30. Založily-li oba soudy závěr o nenaplnění podmínky očekávání budoucího řádného života odsouzeného primárně na okolnostech či důvodech, které hrály roli již dříve při uložení samotného trestu odnětí svobody, a na předchozím jednání stěžovatele, které už nelze změnit, došlo k porušení zákazu dvojího přičítání vyplývajícího z principu ne bis in idem zakotveného v čl. 40 odst. 5 Listiny (srovnej nálezy sp. zn. III. ÚS 1735/10, sp. zn. II. ÚS 2503/16, sp. zn. I. ÚS 2201/16, sp. zn. II. ÚS 482/18) a k porušení stěžovatelova právo na soudní ochranu zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny.

VI. Závěr

31. Protože z uvedených důvodů došlo napadenými usneseními Okresního soudu v Třebíči a Krajského soudu v Brně k porušení základního práva stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny a zákazu dvojího přičítání zaručeného v čl. 40 odst. 5 Listiny, Ústavní soud vyhověl ústavní stížnosti podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu, a podle § 82 odst. 3 písm. a) tohoto zákona tato napadená rozhodnutí zrušil.

32. Okresní soud v důsledku tohoto kasačního nálezu znovu posoudí, zda stěžovatel splňuje podmínky podmíněného propuštění, a to s přihlédnutím ke všem okolnostem, které odrážejí aktuální situaci, ve které se stěžovatel nachází, a při respektování shora vyjádřeného právního názoru. Ústavní soud tímto samozřejmě nikterak nepředjímá, k jakému závěru soud dospěje, svůj závěr však musí pečlivě odůvodnit, aby bylo zřejmé, že jeho rozhodnutí není výsledkem libovůle, ale skutečně přesvědčivé, racionální a přezkoumatelné úvahy soudu, odpovídající právní úpravě a ustálené soudní judikatuře.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)